

Schloss Schönbrunn

IMPERIAL LIVING

Već u 17. stoljeću Habsburgovci su na ovom mjestu posjedovali ladanjski dvor koji je uništen 1683. godine od strane Osmanlija tijekom druge opsade Beča. Nakon pobjede nad Osmanlijama, car Leopold I. zadužio je austrijskog baroknog arhitekta Johanna Bernharda Fischera von Erlacha da sagradi lovački dvorac. Pola stoljeća kasnije, Marija Terezija je svom dvorskom arhitektu Nicolausu Pacassiju povjerila da lovački dvorac preuredi i proširi u službenu ljetnu rezidenciju u stilu rokokoa. Ovdje je provodila ljetne mjesece sa svojom dvorskom svitom, koja je brojala više od 1500 osoba. Carska je obitelj osobno doprinijela uređenju prostorija, čime je Schönbrunn postao živo povijesno svjedočanstvo o kulturi stanovanja i svakodnevnom životu Habsburgovaca.

I nasljednici su Marije Terezije ovdje ostavili tragove, a ponajviše njezin pra-praunuk car Franjo Josip, koji se u Schönbrunnu rodio i 1916. godine, nakon 68 godina vladavine, u njemu i preminuo.

Kada dodete na prvi kat, skrenite desno u takozvanu Sobu riblje kosti. Kroz prozor s lijeve strane pruža se pogled na Veliko unutarnje dvorište koje pripada Dječjem muzeju, gdje posjetitelji mogu saznati mnoge zanimljivosti iz svakodnevice dvorskog života te nešto od toga mogu i sami isprobati. Kroz otvorena vrata može se vidjeti Soba pobočnika. Glavna zadaća pobočnika bila je caru što brže dostaviti vojne informacije. U tom kontekstu se može objasniti i njegov smještaj u neposrednoj blizini cara.

Prostorija 1	Soba garde
--------------	-------------------

U ovoj prostoriji bila je smještena osobna straža cara Franje Josipa koja je čuvala pristup carevom apartmanu. S vaše desne strane možete vidjeti kaljenu peć koja se, kao i svi ostale u dvorcu, ložila iz ogrjevnog hodnika koji se protezao iza prostorija (izvorno na drva) kako se ne bi ometala carska obitelj i kako se ne bi prljao raskošni interijer. U 19. stoljeću ugrađeno je grijanje toplim zrakom koje od 1992. više nije u uporabi.

Prostorija 2	Soba za bilijar
--------------	------------------------

Ova prostorija je služila kao čekaonica za osobe koje su imale zakazanu audijenciju kod cara. Franjo Josip primao je u audijenciju dvaput tjedno. Bilijarski stol, koji je pripadao caru Franji II., djedu Franje Josipa, pripadnicima vojske služio je za razonodu. Na zidovima vise tri velike slike: središnja prikazuje prvu dodjelu Vojničkog reda Marije Terezije iz 1758. godine. Ovo odlikovanje za zasluge, koje je ustanovila Marija Terezija, bilo je prvo takve vrste u Monarhiji i jedno od najviših počasti carske kuće. A slike s lijeve i desne strane podsjećaju na stotu obljetnicu osnivanja tog reda. Tom prigodom je Franjo Josip priredio raskošnu večeru u Velikoj galeriji dvorca kao i prijem u dvorskom perivoju.

Prostorija 3	Soba od orahovine
--------------	--------------------------

Ova prostorija je dobila ime po skupocjenim zidnim oplatama od orahovine koje zajedno s pozlaćenim ukrasnim detaljima i konzolnim stolovima pripadaju izvornoj rokoko-opremi iz vremena Marije Terezije. Luster potječe iz 19. stoljeća. Ovdje je Franjo Josip primao u audijenciju. Ljudi su dolazili caru da mu se zahvale na odlikovanju, iznesu molbu ili da mu se predstave u slučaju da su dobili carsku službu. Franjo Josip je znao primiti tijekom jednog prijepodneva i do stotinu ljudi, a njegovo izvanredno pamćenje imena i osoba bilo je čuveno – imena i lica koja je jednom čuo ili vidio, nije više nikad zaboravljao. Audijencije su obično trajale nekoliko minuta, a završavale su kad bi car lagano kimnuo glavom.

Prostorija 4	Radna soba Franje Josipa
--------------	---------------------------------

Franjo Josip se uspeo na carsko prijestolje s tek 18 godina. Njegov radni dan bio je iznimno zahtjevan i vrlo dug, započinjao je prije 5 sati ujutro. Cijeli dan je provodio za radnim stolom koji možete vidjeti s desne strane; ovdje je proučavao spise, a tu su mu posluživali i doručak i ručak. Tako je prvi državni činovnik provodio većinu svog života upravo za ovim radnim stolom. Car nije držao do raskoša u svojim privatnim odajama, zadovoljavao se s privatnim slikama, fotografijama svoje obitelji i darovima koje su mu dali djeca i unučad. Dva velika portreta prikazuju Franju Josipa kad je imao 33 godine te njegovu suprugu Elizabetu, caricu koja je pod svojim nadimkom Sisi postala mit.

Prostorija 5	Spavaonica Franje Josipa
--------------	---------------------------------

U spavaonici je započinjao carev dan koji je tekao po točno utvrđenom dnevnom rasporedu: car je ustajao u 4 sata, obavljao svoju jutarnju toaletu hladnom vodom, a zatim bi na klecalu koje vidite lijevo uz krevet izmolio jutarnju molitvu s obzirom na to da je bio strogi katolik. Željezni krevet zorno svjedoči o jednostavnom i spartanskom načinu života austrijskog cara. U ovom je krevetu 1916. godine, usred meteža Prvog svjetskog rata i nakon 68 godina vladavine, umro Franjo Josip u 86. godini života. Slika na štafelaju prikazuje cara na samrtnoj postelji. Franju Josipa sudbina nije štedjela: prvorodena kći Sofija umrla je s tek dvije godine, brata Maksimilijana, meksičkog cara, pogubili su ustanici, zatim je uslijedilo tragično samoubojstvo njegova jedinog sina Rudolfa, a talijanski anarhist ubio je suprugu, caricu Elizabetu. Na izlazu iz ove sobe, lijevo iza vrata, nalazi se carski zahod koji je u engleskom stilu ugrađen za Franju Josipa 1899. godine.

Sljedeće tri male sobe pripadale su apartmanu carice Elizabete. U Kabinetu uz stepenice, koji je koristila kao radnu sobu, napisala je brojna pisma, vodila dnevnik i pisala stihove. Odavde se kružnim stubištem išlo u privatne caričine odaje u prizemlju. Uklonjeno je nakon pada Monarhije. Soba za toaletu je mjesto gdje se carica posvećivala svojoj njezi. Važila je za jednu od najljepših žena svojega doba i bila je toga svjesna. Njega ljepote i bavljenje sportom radi vitkog stasa određivali su Elizabetin dnevni program. Samo njega njezine raskošne, do poda duge kose trajala je po nekoliko sati na dan.

Prolaskom kroz tu prostoriju dospjet ćete u prostoriju 9, zajedničku spavaonicu Franje Josipa i Elizabete.

Prostorija 9	Zajednička spavaonica
--------------	------------------------------

Godine 1854. Franjo Josip oženio se svojom sestričnom Elizabetom, koja je tada imala nepunih šesnaest godina. Tom prilikom ova je soba uređena kao njihova zajednička spavaonica. Franjo Josip je svoju suprugu cijelog života obožavao, međutim ostaje upitno je li mu ta naklonost bila uzvrćena u istoj mjeri. Elizabeti je od početka smetao strogi protokol dvorskog života. S vremenom je stasala u samouvjerenu ženu. Vodila je samostalan život, išla na duga putovanja i rijetko boravila u Beču. U rujnu 1898. godine, u njezinoj 61. godini života, caricu je u Ženevi trokutastom turpijom smrtno ranio anarhist Luigi Lucheni.

Prostorija 10	Caričin salon
---------------	----------------------

U Elizabetinom prijemnom salonu posebnu atmosferu stvaraju bijelo-zlatne drvene zidne oplate obložene svijetlim svilenim tapetama te raskošni namještaj u stilu neorokoko.

Prostorija 11	Odaja Marije Antoanete
---------------	-------------------------------

Ova prostorija je služila kao obiteljska blagovaonica. Večere carske obitelji su podlijegale strogom dvorskom ceremonijalu. Trpeza je uvijek bila svečano ukrašena, u sredini su postavljane pozlaćene ukrasne posude okićene cvijećem, voćem i slatkišima. Prilikom službenih večera posluživala su se francuska jela, a za obiteljske večere Franjo Josip je više volio jela bečke kuhinje poput bečkog odreska, goveđeg gulaša, *Tafelspitz*a, jela od kuhane govedine u juhi ili čuvenog *Kaiserschmarma*, poslastice poznate kao carski drobljenac. Da bi jela uvijek bila servirana svježa i topla, prenosila su se iz kuhinjskog trakta u spremnicima na grijanje u prostorije uz blagovaonicu ili odaje, te se tamo održavala toplima žeravicom, a kasnije plinskim grijanjem. Car je sjedio u sredini stola, a nasuprot njemu, ako bi bila prisutna, sjedila je carica. Budući da je Elizabeta često strogo držala dijetu da bi imala vitak struk, rijetko je jela na zajedničkoj trpezi. Obiteljske su večere obično počinjale u 6 sati uvečer i služilo se od 3 do 6 jela.

Servis za ručavanje na vjerno postavljenoj trpezi je posudba iz Dvorske riznice posuda i srebra (*Hoftafel- und Silberkammer*) u bečkoj palači Hofburg, gdje se i danas čuvaju i izlažu zanimljivosti i vrijednosti iz porculana i srebra nekadašnje carske obitelji. Pored osobnih pribora i servisa za jelo carice Elizabete, ondje možete vidjeti i zlatni pribor za jelo Marije Terezije i još mnogo toga.

Prostorija 12	Dječja soba
---------------	--------------------

Dječja soba je ukrašena portretima kćeri Marije Terezije. Imala ih je jedanaest, a većinu je udala u tinejdžerskoj dobi iz političke računice. S lijeve strane, neposredno uz vrata, vidi se portret Marije Kristine, najdraže kćeri Marije Terezije. Ona je bila jedina kojoj je bilo dopušteno udati se iz ljubavi i to za Alberta von Sachsen-Teschena, utemeljitelja Albertine. Odavde vidite kupaonicu koja je 1917. godine ugrađena za posljednju habsburšku caricu Zitu.

Prije nego što izađete u sljedeću prostoriju, bacite pogled na Kabinet za doručak. Aplike u medaljonima koje krase zidove ručni su rad Elizabete Kristine, majke Marije Terezije.

Prostorija 14	Žuti salon
---------------	-------------------

Sa Žutim salonom počinje niz apartmana s vrtnе strane dvorca. Pažnju privlače pastelni portreti građanske djece, čiji je autor ženevski slikar Liotard. Njihov izraziti realizam u potpunoj je suprotnosti s tipičnim dvorskim portretima djece Marije Terezije kakve možete vidjeti u sljedećoj prostoriji. Tamo se također nalazi portret Marije Terezije kao ugarske kraljice, djelo dvorskog slikara Martina van Meytensa.

Prostorija 16	Dvorana ogledala
---------------	-------------------------

Dvorana ogledala služila je Mariji Tereziji za obiteljske svečanosti, između ostaloga i za manje koncerte. Godine 1762. ovdje se pred caricom održao prvi koncert tada šestogodišnjeg Wolfganga Amadeusa Mozarta. Nakon izvedbe, kako je svojim riječima zapisao ponosni otac malog Mozarta, „*Wolferl* je skočio na krilo Njezina Veličanstva, obgrlio ju oko vrata i valjano izljubio“.

Prostorije 17, 18, 19	Rosa sobe
-----------------------	------------------

Ova soba je kao i dvije sljedeće nazvana po slikaru krajolika, Josephu Rosa. Prva slika odmah lijevo uz vrata prikazuje dvorac Habichtsburg u švicarskom kantonu Aargau, koji je povijesno sjedište dinastije Habsburgovaca. Ovdje vidite portret cara Franje I. Stjepana. Zahvaljujući političkoj smjelosti njegove supruge Marije Terezije, on je 1745. godine u Frankfurtu izabran i okrunjen za cara Svetog Rimskog Carstva Njemačke Narodnosti. Dok je Marija Terezija vladala nasljednim zemljama Habsburgovaca, Franjo I. Stjepan posvećivao se, uz ispunjavanje svojih carskih obveza, uglavnom prirodnim znanostima i financijama. Portret ga prikazuje s predmetima i zbirkama koji odražavaju njegove umjetničke, povijesne i prirodnoznanstvene interese.

Prostorije 21, 22	Velika i mala galerija
-------------------	-------------------------------

Veliku galeriju u središtu dvorca carska je obitelj koristila za balove, prijeme i svećane večere. S dužinom od preko četrdeset metara i širinom od gotovo deset metara, Velika galerija je oduvijek predstavljala idealan okvir za dvorske priredbe. Kristalna ogledala, pozlaćene štukature i stropne freske čine ovu galeriju cjelovitim umjetničkim djelom u rokoko stilu. Freske koje slave vladavinu Marije Terezije naslikao je talijanski slikar Gregorio Guglielmi. Na središnjoj fresci prikazani su Franjo I. Stjepan i Marija Terezija na prijestolju, okruženi personifikacijama vladarskih vrlina i alegorijama krunskih zemalja Monarhije. Dva velika luster a od rezbarenog drveta s pozlatom držala su svaki po 70 svijeća, sve do elektrifikacije dvorca 1901. godine. Nakon pada Monarhije, galerija je postala mjesto održavanja koncerata. 1961. godine ovdje se održao legendarni susret predsjednika Kennedyja i Hruščova.

Susjedna Mala galerija smještena je na vrtnoj strani dvorca. Služila je za obiteljske proslave imendana ili rođendana, a iz nje se pruža prekrasan pogled na park dvorca i glorijetu, izgrađena još za vrijeme Marije Terezije. Posljednjom restauracijom Mala galerija ponovno je dobila svoj izvorni bijeli sjaj iz 19. stoljeća.

Prostorije 23, 24	Kineski kružni i ovalni kabinet
-------------------	--

S obje strane Male galerije vidite kineske kabinete, slijeva ovalni, a zdesna kružni. Marija Terezija gajila je veliku strast prema kineskoj i japanskoj umjetnosti, koje su u to vrijeme bile u modi. U oba kabineta ugrađeni su najdragocjeniji kineski lakirani paneli u bijele drvene zidne oplate iz čijih pozlaćenih okvira izrastaju male konzole na kojima stoji plavo-bijeli porculan. Značajan je i parket, umjetnički ukrašen vještım intarzijama. Oba su kabineta služila za zabavu i sastanke. U Kineskom kružnom kabinetu je Marija Terezija održavala tajne konferencije i vodila tajne razgovore sa svojim državnim kancelarom, knezom Kaunitzom.

Prostorija 25	Karusel soba
---------------	---------------------

Karusel soba svoje ime duguje lijevoj od dviju velikih slika koja su u njoj nalazi: prikazuje vrtuljak za dame koji je Marija Terezija priredila 1743. godine u tadašnjoj Zimskoj školi jahanja pri palači Hofburg kako bi proslavila ponovno osvajanje Praga u Austrijskom nasljednom ratu. U toj Zimskoj školi jahanja – današnjoj Španjolskoj školi jahanja – još se uvijek održavaju poznate predstave lipicanaca. U sredini slike Marija Terezija jaše na lipicancu predvođeci svoje dvorske dame. S lijeve strane vidite portret Karla VI., caričina oca, u raskošnoj španjolskoj odori takozvanoj *Mantelkleid*.

